

NAZİM DİVANINDA İSTEK ÜZERİNE YAZILAN GAZELLER

Bünyamin ÇAĞLAYAN – Adem BALABAN

Beder University, Türk Dili ve Edebiyatı, Tiran / Arnavutluk

Anahtar Kelimeler: ismarlama şiir, şiir yazma sebebi, şiir başlığı.

ÖZET

Bir işin yapılmasına yol açan gizli veya açık bir sebep vardır. Şairleri de şiir yazmaya sevk eden sebepler bulunması tabiidir. Her şiir için farklı bir durum veya olay o şiirin yazılması için şairi harekete geçirir. Bu sebeplerin bilinmesi şiirde yer alan ifadelere şairin kastettiği yönde mana verilmesinde yardımcı olur. Bazı şairler eserlerinin dibacelerinde şiir hakkındaki genel görüşlerini açıklar. Mesnevilerin sebep-i telif bölümlerinde şairi o eseri yazmaya teşvik eden sebeplerin belirtildiği örnekler vardır. Şura tezkirelerinde şairlere ayrılan bölümlerde bazı şiirlerinin yazılış sebepleri ile ilgili bilgilere de rastlayabiliyoruz. Nazım şekli veya türü bir şiirin neden yazıldığı konusunda bir fikir vermesi bakımından yardımcı olur. Bazı şiirlerin daha yakından incelenmesi net olmasa bile yazılış sebebi hakkında tahminde bulunmamıza yarayabilir. Bazı şiirlerin başında neden yazıldıklarına dair açıklamalara nadir olarak yer verilir. Yazılanların tamamı dikkate alındığında bu bilgilere ulaşılabilen şiir sayısı oldukça azdır. Divan şairleri şahsi sayılabilecek bilgileri açıklamamayı tercih ederler. Var olan notlar da müellif hattı olan nüshalar veya müsveddelerde bulunur. 18. yüzyıl divan şairi Nazım Divanı'nda birçok şiirin başında yazılış sebeplerini açıklayan açıklamalar yer alır. Bunlardan bazıları uzun sayılacak ölçüdedir. Şair dört gazelinin başında o şiirlerini arkadaşlarının isteği üzerine yazdığını belirten açıklamalara yer verir. İsmarlama kabul edilen bu durumu şairin açıkça belirtmekden çekinmemesi önemlidir. Çalışmamızda Nazım Divanında istek üzerine yazılan şiirlerin şairin diğer şiirlerine kıyasla sanat değeri üzerinde durulmuş ve istenen hedeften sapmalar olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.